

VI-1 Pr. 340/33. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okr. we Lwowie, Wydział VI marny, w składzie: Wicepr. J. Antoniewicz jako Przewodniczącą, sędziowie okr. A. Jęgodziński i Dr. L. Dworzak, w sprawie konfiskaty czasop. „Dilo”. — na posiedzeniu niejawnem dnia 7 lipca 1933. po wystąpieniu adania Prokuratora postanawia uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 4. 7. 1933. przez Starostwo Grodzkie konfiskatę czasopisma „Dilo”, Nr. 173 z 6. 7. 1933. zawierającego 1) w art. pt. Po dorozn na Tuchiuku 1. typnia 1933 r. w ustę pach od słów: wai wony... do słów: w Lisku... od: na sta... iach dot. Lwowa... od: ich wsiach... do: rozbiłszy... od: nich też... do: Tuchi... i od: bo z trzech... do: kordonu... zmiomiona wyst. z art. 170, 127 k.k. — zarządzić zmiaszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. sakas dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazen wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasop. nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonania tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w 21 ust. druk. I. i zasądzenie za przekroczenie na grzyw. do 400 zł. Uszasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymie nionego wyżej artykułu ma na celu tendencyjnym roznie sianiem wiedzy o zarządzeniach i zachowaniu się or anów bezpieczeństwa co do uczestników uroczystości okr. w Tuchi — wywołać niepokój publiczny i publicznie niewyśc władze bezpieczeństwa. — Wedle §§ 488, 489, 33 pk. i §§ 36, 37 ust. pras. jest zatem powyższe posta wienie uzasadnione. Przewodniczący: Antoniewicz w. protokolant: Pendyk w. Za zgodność: Spisane rozprawą

вив себе поза рямці партії. Нема такої політичної партії у світі, яка могла би толерувати такий стан, щоби члени партії вели опозицію в партії при допомозі посторонніх чинників.

ЧИ СПРАВДІ КОНФЛІКТ ДВОХ СВІТОГЛЯДІВ?
Ред. Паліїв у першій частині своєї статті „Щоби було ясно“ пише:

„На тлі дугової справи (підчеркую на тлі, бо дугова справа — це тільки інцидент) зарисувалися засадничі розбіжності у поглядах на тактику української політики. Бо йде про надто далекосягай-я засадничі справи, йде про те, якою буде політика УНДО на найближчі роки та чим буде УНДО?“

З цього виходило би, що поміж ред. Паліїв і проводом УНДО заходять засадничі різниці у світоглядах. Не може нічого позитивного про ту справу сказати, бо ред. Паліїв ані на засіданнях Центрального Комітету, ані в пресі не представив свого світогляду (скільки крилатих фраз не є світоглядом), ані не з'ясував по-дрібно, якою має бути українська політика.

На засіданні Центрального Комітету дня 18. лютого ц. р. зайшов характеристичний інцидент. Ред. Паліїв критикував політику УНДО і доказував, що все, що діється, є зле. Одн з присутніх зробив йому „Zwischenruf“ — „шож треба робити, щоби було добре? На цей „Zwischenruf“ відповів ред. Паліїв: „На те я не покликаний відповідати, бо на те я не провід, щоби знав, що робити“. Досі не знаємо світогляду ред. Паліїва і ніхто не може вгадати, чи між світоглядом проводу і ред. Паліїва заходять різниці і які.

КРИЛАТІ СЛОВА — ДЕМАГОГІЧНІ ФРАЗИ.

Одно правда, а саме, що ред. Паліїв не жадає кріпких слів на адресу проводу УНДО, намагаючись його опортуністичним табором, колишньою автономістичною групою, угодовщиною, тощо. Це все є крилаті слова і демагогічні фрази. Такими самими фразами частують ред. Паліїва націоналісти. Слова і фрази ніколи не можуть заступити конкретних фактів, які доказували би силу слів.

ТРОХА ТЕОРІЙ

Ред. Паліїв прочитав твір соціолога Роберта Міхельса про партії і з нього пристосував до проводу УНДО і до мене той уступ, що у внутрішній боротьбі між більшістю й меншістю партії дуже часто більшість безпідставно поборює меншість тим, що закидає їй невідповідальність, крикунство і т. п.

На мою думку ред. Паліїв зачитував у відношенні до нашої внутрішньої боротьби невластиве місце з вище поданого твору. На мою думку заходить інший випадок. Соціолог Bluntschli „Charakter und Geist der politischen Parteien“, Fr. Naumann „Die politischen Parteien“ і Zygmunt і Felix Grossowie „Sociologia partii politycznej“, а зовсім певно й Міхельс, обговорюючи причини розлому у внутрішній партії, підносять, що часто причиною розлому є подражнена амбіція одного члена партії. Він, не маючи змоги заспокоїти своєї вибухалої амбіції

звичайним способом, свідомо або підсвідомо критикує життя партії, з дрібниць робить справи програмові, кожне потягнення проводу для нього зле, оскільки це не сталося за його згодою.

Всіх тих, які знають ближче ред. Паліїва, прошу роздумати над тим, чи в даному випадку не заходить саме мною представлений факт.

Останні виступи ред. Паліїва вказують на мою думку вже не лише на його подразнену і вибухалу амбіцію, а правдоподібно і на мегаломанію. Вказувала би на те перша частина статті „Щоби було ясно“ і закінчення подяки ред. Паліїва з нагоди повороту з тюрми для своїх однодумців. Подяка звучить: „З нагоди свого повороту з тюрми одержав я численні привіти від моїх політичних однодумців. Не маючи змоги подякувати їм кожному окрема, роблю це бодай цєю дорогою і впевнюю їх, що доложу всіх сил, щоби не завести їхніх надій“. Ужиття слова „моїх“ а далі зворот „щоби не завести їхніх надій“ вказували би на слухняність мого погляду. Цісар Вільгельм II уживав звороту „мої піддані“, ред. Паліїв говорить „мої однодумці“. І творець фашизму Муссоліні ніколи не висловлюється про свою особу так бундочно і самопевно. Але це мабуть тому, що Муссоліні не є „лідером опозиції“. Ті самі прикмети вказує і найновіша стаття ред. Паліїва під наголовком: „На чисті води“. Бо прошу послухати:

„Бо вважаю, що я не маю права виступати з організацією, якої я був співтворцем, до якої причаляло доволі багато членів й наслідком

моїх устних чи письмовних переконувальних м. і. я завдяки тому здобула собі формальне провідне становище в громадянстві, а чужаків ту організацію ідентифікують з проводом м. і. Хіба це не вимовне?“

НА МАРГІНЕСІ ОТВЕРТОГО ЛИСТА.

Не буду полемізувати з „отвертим листом“ і з його кріпкими словами. Зроблю лише одну завагу. Дивно мені, чому до редакційної групи видавництва не зарахував п. Тиктор та інших чільних співробітників як: Топольницький, Микола Голубець, Яворівський, Козак, Микитин, Струтинський. Оскільки мені відомо, то ні один з підписаних на листі не писав анонімних статтей до редакційної колегії. Зрештою зрозуміло, що видавець Тиктор може в кожній хвилині виповісти працю кожному співробітнику з тої колегії, не виключаючи ред. Паліїва, а коли так, то справа ідеологічної групи, на яку опирається ред. Паліїв має дуже крихкі підстави.

НА ЧИСТУ ВОДУ.

А всетаки добре сталося, що атмосфера в УНДО прочиститься. Правда, боротьба з партією, а ще й до того ведена відомими засобами є шкідлива з огляду загально-національного інтересу і з огляду на зовнішні і внутрішні положення українського народу. Однак не бачимо іншого виходу. На кожний випадок я є певний, що Українське Національно-Демократичне Об'єднання вийде з цієї боротьби скріплене.

Володимир Целевич

Одна з причин самогубства Скрипника.

Всі галузі культурної, господарської та суспільної боротьби на вищому шаблі свого розвитку в межах поневоленої нації єднаються в спільний рішучий національно-політичний борець. Це виразно бачимо тепер на радянській Україні. Бачить це й відпоручник московського уряду пан Постишев, який обвинувачує Нарком освіти України за „провалення постачання збіжжя на Україні в минулі роки та труднощі в цьому році“. Яке відношення має справді в якійсь державі міністерство просвіти до міністерства хліборобства? А на Україні одне відповідає за друге. А боротьба за національну освіту та збіжжя українського селянства провадиться до „такої протипартійної балаканини між окремими, а навіть досить відповідальними робітниками, що нібито ціла причина проривів у сільському господарстві України полягає в тім, що заліковані округи, а сотворено області спеціально з тою метою, щоби „покласти лапу на Україну та все зцентралізувати“. (Ізв. 22. 6).

Більш виразного опору московському урядові в межах комуністичної партії в умовах жахливого терору ДПУ справді тяжко вимагати. По свідомству пана Постишева від українського іридентизму не вільний і найвищий до-

стойник Радянської України — Скрипник. „Я широкую спину“ якого ховалися ворожі московському урядові елементи. З цього докору можна бачити, що протимосковський настрій ширших верств партії та її низів значно більший, ніж у верхівці.

Не краще для московського уряду стоїть справа й з урядовим апаратом на Україні. Як відомий українській пресі афері з Одеським зернотрестом справа не скінчилась. „За опортуністичну бездіяльність та помирне-відношення до буржуазно-кулацької практики Одеського зернотресту постановлено розв'язати бюро Одеського Обкому“. (Ізв. 27. 6). Але „Залогин працював не сам“. У Бериславському зерносовхозі „переродженець Канов заховав від обчислення ІІІІ га засіву“. Директор зерносовхоза „Красний Прерод“ Шварц зазначив урожайність 4,5 сотні рів замість 9,5 сотні рів. Провід Донецького Обласного Зернотресту з директором Меленком на чолі станув отверто на протидержавний зменшення виглядів на врожай. Обласна передача зменшених совхозами цифри урожайності комісії для означення урожайності без яких уяв і санкціонував таким чином протидержавні стремління керівників совхозів...“

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 13. ЛИПНЯ 1933.

ДАМ'ЯН ГОРНЯТКЕВИЧ.

3)

Краса українських земель.

Голоси чужих і своїх.

ПІДЛЯШША І ХОЛМЩИНА.

„Вже на другому місці я поставив би гуси на осінніх зетах. Я описував ті дови за далеских водах Горина, на борсуковецькому ставі. Але, щоби відчутти весь їхній чар, треба покинути місто і стати в осінню ніч над зоряним ставом Волни.“

Такий стрілець, що не мріє про рекордову добу, а бажає плавати „екзотичне“ полювання в тіл польських глуш, буде менше стріляти в обидві, а більше думати, бож від думання виводить дехто початок зовів. Думаючи, буде подивляти осінню красу тої багнистої й дикої польської країни, яка навіть в тіл порі має небуденний чар. Блакитна вода подобає на сині польські канали, а жовті стіни очерету пригадують золоті падахи.

„Наглядним доказом зацікавлення чужинців екзотичною красою нашої закутності є факт, що моя книжечка „В пущі“ переклала продуж одного року майже на всі європейські мови, а один французький критик зважив ласкаво написати про неї, що „вона відкрила чужинці Польщу, так само, як Кінлінг колись відкрив тай-ви Італії“.

„Може і не прикладом покладає тут поруч себе залаті собі країни Польща й Італія. Але,

всь чи французі захоплюються таємничою красою наших польських гушавин, так само, як чаром індійських джунглів. Бож одне й друге має для чужинного туриста чар екзотики й красу, яка є мила, а триває в спогадах“.

Шож кажуть наші мандрівники про Польщу? Щоби не орудувати голословними фразами, покличусь на голос українського вченого, проф. Івана Зілинського, що вибрався туди в 1929 р. на діалектологічні дослідження. Вислідом цієї виїзди не були шумні слова в роді Едемона, тільки багатий науковий матеріал. Перш усього зворушував проф. Зілинського чудовий, чистий спів громади хлопців і дівчат, що вечорами виходили на вулиці і пісню давали доказ своєї мистецької культури. Було в тих голосах щось, що доніс мене до ухв дзвінким гоном, мов голоси розмовних дівчат по росі. Той гоми мав у собі щось вишкочкового, чого не стрічав Зілинський ніде більше, хоч знає добре цілу Україну. І ще одне: місцеве населення вже знало адебішого хто вони, звичаючи нашої національної вази українсь, але спонукуючи туди ту назву там — селіробітці, які енергійно підготовлювали для себе ґрунт. І це була їхня одинок заслуга! Рента їде на нас.

Підляшша не дивдалася досі признаць такого захоплення від поляків, як Полісся. Мені не вдалося навіть у польській пресі ніяких замітливих агадок про цей терен. Зате наведу тут голос одного вчителя-земляка з листа до мене (з 16. 6. 1931.), з прогулянки до села Дреґів, на підняття сід від Межиріччя.

„Ми виїхали залізницею до Межиріччя, а звідти роверами через село Загайки до Дреґова. Тут же перед селом побачили цвинтар і пішли туди. Хрести ставлять такі високі, як у

нас придорожні. І тут застали ми людей з одного села Перещулки та з ними розмовляли. Я дуже рада була, почувши їхню українську мову й негайно використала нагоду спити з ними діалектологічний kwestіонар. Вони ланки відзначали великою щирістю, мов було як втішилися нами як українцями, і близькими собі людьми. Якоби ми мали бачити часу, то можна було довідатися неодио щось. Їх свідомість загострилася справою „ремізівці“ церков, а крім того саме на цьому тері поширюють „охідний обряд“. Народна поема втратило місцеве жіноцтво, також наші звичаї були одягнені приблизно так, як во подільській селат. Вишники ліжкою я не бачила“.

Щодо Холмщини, то ми звикли чомусь уявляти її напів опольонізованою країною, мов під впливом унійної акції. Однак так не є. Просто класичним документом теперішніх напів-напів настроїв на Холмщині є допис учня поляка Йосифа Макаця, поміщений у журналі „Гасло“, видаваному кандидатами учительської семінарії в Сідльці (з 1931. р. ч. 28.). Про селі ку п. з. „На стійці“ подаю в цілості.

„Холмщина — як гарно звучить це слово озолочене сийвом слави, героїства унійної душі, катованих ачочиними москалями селі там працюю.“

Може 10 кілометрів на південь від Холмщини тихе олізце серед тінні вілх, а зовні мерехтить здалека блискуча баня ширі.

Прегарна тут околиця. Літвом чи зимою, навіть в осінню аливу в тут куди притягає нашою, заспаному пісками, Підляшшю. Її сподівався я ніколи, щоби тутешній народ був авсім іншим від тихих, а спокійних підляшшів.

Село, де працюю, це село чисто українське.

совхози сховалися за „широку спину“ директорів Ериотресту. Справу передано обласній прокуратурі, яка має закінчити додержання за 2—3 дні. Ударним порядком!

Таких інформацій про викриття „протидержавних стремління“ на Україні можна знайти у більшовицькій пресі дуже багато. Скільки їх поділилося невикритими, про те можна буде приблизно довідатися в осені з того, скільки збіжжя пошастить московському урядові витягнути з України.

Коли наставлені більшовиками директори, переважно члени комуністичної партії, виявляють такі протидержавні стремління, то легко собі уявити, що робиться в самих совхозах та колхозах. Але деяке представлення про це дає і сама більшовицька преса. Наприклад: „У Долинському районі Дніпропетровщини вночі хтось зі злодійським поспіхом викосив частину засіву. Недостиглої пшениці не повезеш до млина, але вона здається на годівлю худобі. Викосили пшеницю в селі Боковім та в селі Ганнівці. Зявився „парикмахери“ різакі колосів біля самого районного центру — Долинської. На полі Каптарського сільсовіту два дні паслося 72 голів худобі. Справу розглядає прокурор, але він не в стані звернути 32 га пшениці... Треба передо-асім оборонити урожай на полі від крадіжки та підпалів. На 100 га треба ставити не менше 4 кілограмів вартових. Рішено зобов'язати всі колхозники, які обслуговує Долинська МТС, мати на полі приготівлені плуги, щоби в разі пожежі перерізати поле та відтяти шлях вогню. Мають бути також приготівлені бочки з водою, ведра, гаки. МТС зажадала також від колхозів, щоби було уряджено охорону особистого майна колхозників — хат, городів, садів...“ (Ізв. 23. 6).

Яку армію кілограмів та піших вартових треба на охорону збіжжя по цілій Україні, можна собі приблизно обчислити. А коли „партійні організації на Україні засмічені петлюрівськими, махнівськими та білогвардійськими елементами“, коли „директори стали на протидержавний шлях та санкціонували протидержавні стремління провідників колхозів“, то чому сотки тисяч вартових на ланах України мусять бути вірними носіями московського уряду?

Щоби зрозуміти ті божевільні відносини, які панують тепер на Україні, та ту розпучливу боротьбу, яку провадять населення України проти московської навали, треба не забувати, що хліб є там тепер єдиною міркою всіх вартостей. Гроші не значать нічого, і їх не хоче брати сам уряд. Цього року вперше мають платити колхозники МТС натурою; за всі головні польові роботи платиться 20 проц. цілого врожаю. З цього лишається самим Стаціям лише 5 проц., „всёж інше зерно до останнього кілограма має бути здане державі“. З причини того, що колхозники бороняться всіма засобами від такої „допомоги“ МТС, уряд надав 25. червня умовам між кол-

*) Тепер на Україні має бути засіано 27.367 тисяч гектарів. Коли числити лише кругом 20 мільонів гект., то на охорону їх треба 800.000 вартових на конях. Але такої кавалерії СРСР не має.

(в оригіналі уживає автор скрізь слова український), наставлене вороже до всього, що польське, а спеціально до школи. Я сам мав уже припадок — а було це на пару днів перед виборами — коли на мурі школи появилася записка: „Геть із польською школою. Нехай живе вільна Україна!“

Що робити? Тяжка справа, треба працювати. Щоби я мав хоч одного товариша, а тут самі товаришки, хоч і вони придадуться часом. Задав я суспільну працю й працюю. Ба, я в навіть зовсім „Поживного товариства“, а крім цього заснував із власного почину „Кружок сільської молоді“. Помагає мені в тому піп. Господи, що за преподана поміч!

Коли я виставив дві польські комедії, які віддаю добре вишито — це думка моїх товаришок, — піп у реванжі поставив негайно свої українські „Сватання на Гончарівці“ (в оригіналі „Сватані на Янучарівці“!), але на превелике здивування й чималу мою радість людям більше подобався польський „Жид у бочці“, ніж „Сватання“.

Тепер підготував з молодими знову дві польські комедії тому, що вони найбільше підходять легкості змісту й блискучим гумором.

Молодь живо цікавиться організаційним рухом, але щож, щоби ця організація була хоч трохи українська й одного разу зажадала від мене на виборній кружка, щоби я говорив до них по українськи. Омів і дитя розбудили в мені ті слова, але годі, це давній відгомін. Тутешній народ сильно осміоленний і на кожному кроці зажадує, що не „поляками, лиш українцями, та жадає свободи“.

(Продовження буде.)

хозами та МТС „сила закону, чим завдано рішучий удар протидержавним тенденціям окремих колхозів“. (Ізв. 27. 6). На Україні організовано 617 МТС, відносно без порівняння більше ніж на Московщині. Отже можна собі уявити, яка запекла боротьба провадиться за збіжжя між колхозами та МТС з одного та між МТС і московським урядом з другого боку.

Коли пан Г. Петровський не зважаючи на сумну долю свого товариша Скрипника всеж вимагає в „Ізв.“, щоби „Україна вийшла на передові позиції“ постачання збіжжя, то невідомо, з кого він глазує, з самого себе, чи з московського уряду. Можна думати, що він глазує всеж з московського уряду, бо він твердить, що свої дотеперішні „успіхи“ Україна завдячує то-

му, що їй на поміч прислали з Москви таких товаришів, як пп. Постишев, Хатаевич та Вегер. І треба побоюватися, що пан Петровський незабаром відпокутує свої дотепи відносно Постишева та інших московських резидентів на Україні. Тим більше, що в його дотехах є адеміке зерно правди.

Несамовита московська політика безмежно-го визиску, терору та переслідувань на Україні помагає безперечно населенню витворити єдиний протимосковський фронт від Скрипника до найбільш несвідомого колхозника. Чого не могли доконати національні українські партії, то доконують тепер пагубні Постишеви, Хатаевичі та Вагери. Україна їм їх служби не забуде й відлячиться належно.

М. Данько.

Націонал-соціалістична партія в Польщі.

Польські націонал-соціалістичні діячі посилалися вже від кількох літ з думкою створити в Польщі кадри націонал-соціалістів. Тепер, коли в Німеччині переміг Гітлер, вони почали живішу діяльність і кілька днів тому зібралися до Лодзі з метою обговорити основні справи та підняти для партії назву. Після довгих нарад, у яких пропонували деякі назвати партію просто націонал-соціалістичною, перемогла думка більшості, що її назвала новий табір Партією Праці. Націонал-соціалісти видавали вже давніше свій ідеологічний місячник; тепер почали вони

видавати в Познанщині свій щоденник, що має дивовижну назву „Одна Карта“. Знаком націонал-соціалістів Польщі буде лисавиця, кольором — вишневий, гаслом — „Вперед!“ У програмі передбачує нова партія „ліквідацію останніх залишків епохи, що гасне, усунення „лишежитку“ і створення на їх руїнах нового матеріального й духового руху. Становище партії де жидів виразно антисемітське, в суспільних справах яро радикальне.

Чи житиме ця нова ластівка, може в незручне наслідування Гітлера — побачимо.

Невідома доля льондонської конференції.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Монетарна комісія конференції ствердила, що вести дальші наради без одностайності годі та вибрала редакційну комісію, до якої ввійшло по 5 осіб з кожного боку, під проводом американця Кокса. Ця комісія буде в дійсності конціляційною комісією, що матиме важке завдання погодити обі сторони та устатувати спільний текст внесків. Як ходять вістки, конференція радитиме 2 тижні в комісіях, потім 26. ц. м. збереться на пленум, вибере президію з 16 осіб, як орган для порозуміння та відложить наради на 2 місяці.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Пічас дебати над льондонською конференцією в англ. парламенті заявив Чемберлен, що ця конференція почалася була дуже добр, але те, що Зв. Держави покинули паритет золота, викликало розбіжні думки делегацій різних держав. Питання стабілізації валю-

ти ввійшло внаслідок цього аразу в наради конференції, стало засадничим питанням і загальмувало її хід. Загальмувало теж наради конференції те, що преа. Рузвельт відкинув первісну декларацію конференції, але це не було ще смертельним ударом для неї. У справах, що цікавлять цілий світ, мусить заістувати згода. Конференції не можна переривати з приводу штучної обнижжя курсу долара й не сміє вона теж з тієї причини вирішувати деякі справи за скоро. „Ми прагматимемо до того — закінчив Чемберлен свою промову, щоби у світі запанувало загальне довіра“.

ПАРИЖ, 11. 7. ПАТ. Як повідомляє „Матен“, рада міністрів вирішила, що Франція не вицефатується з економічної конференції і братиме участь в нарадах над усіми справами, з якимось справи валют.

Як пропав і вирятувався Матерн.

Подробиці катастрофи великого летуна.

МОСКВА, 11. 7. ПАТ. Подробиці катастрофи Матерна виглядають так: Дня 14. червня Матерн вилетів з Хабаровська на північ. На 14-ій годині лету летун завважив, що мотор шалено нагрівся і він рішив осісти. Шукаючи відповідного місця, рішився летун осісти на горбватому терені в тундрі, у віддалі 100 км. від оселі Анадір. 4 км. від лівого допливу ріки Анадір. Під час осіду апарат перекинувся, а Матерн легко поранився. Матерн найшовся у безлюдній і дикий околиці. Шукаючи якоїсь живої людини, блукав він 8 днів здовж ріки, харчуючись шоколадом і сухарями. Ці засоби за три дні вичерпалися і Матернові доводилося важко добувати поживу. Одного дня доглянув він за ріццю, давав йому знаки, але його не заармітили. Деякого дня летун перебрался над ріку, де збу-

дував собі колибу та перебув у ній ще 6 днів. Б. нощі 29. червня побачив він анову два човна, що на цей раз доглянули сигнали Матерна. Були це чукчі, що забрали Матерна до свого табору, віддаленого від с. Анадір 80 км. Відпочивши кілька днів, пішов летун з чукчами до рибальської оселі на березі моря, віддаленої 20 км. від Анадіру, там зустрів радиську прикордонну сторожу, а ця відвела його анову до Анадіру. Коли оглянули літак, виявилось, що пропелер у зломі зігнутий, праве крило поломане, колеса розторожені. З доручення летуна забрала сторожа мотор й апарат, що показував напрям лету, залишаючи все інше на місці катастрофи. Описав Матерн вернувся до Анадіру, де ніхто не міг з ним по англійськи порозумітися.

Новий самоуправний закон.

ЗАГАЛЬНІ ЗАВВАГИ.

В дні 13. липня ц. р. входить у життя закон з 23. березня 1933 р. про частинну зміну устрою територіальної самоуправи (В. З. П. Р. ч. 35. поз. 294), що торкається організації і компетенції самоуправних установ на селі, в місті та в повіті і обов'язує в цілій Польщі за винятком шлезького воєводства. Згаданий закон не касує в цілості всіх дотеперішніх самоуправних законів, а тільки деякі з них напр. в Галичині громадський закон для містечок з 1896 р. — і то щойно за рік, — а вже від 13. липня ц. р. виборчу ординацію для громад з 1866 р. та закон про повітову репрезентацію і виборчу ординацію з 1866 р. Новий польський самоуправний закон містить у собі не лише постанови матеріально-го громадського права (так сказатиб — громадську конституцію), але рівночасно і засади виборчої ординації, політичною означенням подробиць виборчої техніки міністри внутрішніх справ або до появи так званого виборчого регламенту, який щойно буде оголошений. Так само мають чадати правничі сил, оба галицькі

громад. закони, для сіл з 1866 р. і для міст з 1889 р. з тими змінами, які пізніше введені або, які вводять теперішній закон. Очевидно, текст тих законів буде тепер зовсім інший, а оголосить його президент держави. Того всього досі не оголошено і тому-то покищо не може вийти окрема книжка з подробицями внаслідками про новий самоуправний закон. А всеж треба зазначитися з його оголошенням постановами вже нині, бо вони дотикають найважливішої ділячки нашого правно-публічного життя на місцях і в повітах, якого основна перебудова розпочнеться небаком і завершиться щойно за два роки.

Закон обіймає 130 статей у трьох главах. Перша глава містить постанови, спільні для цілої держави з винятком шлезького воєводства і складається з 10 розділів в статтях від 1—74; друга глава обіймає постанови щодо поодиноких обшарів держави в трьох розділах (ст. 75 до ст. 101); в решті третя глава приносить передходні і кінцеві постанови у двох розділах (ст. 102 до ст. 130). Хто бажав би зазначитися з аутентичним текстом, може замовити собі в ад-

міністрів Dziennika Ustaw у Варшаві (konto чекове П. К. О. Ч. 30130) Dziennik Ustaw а 13. травня 1933 ч. 35 за ціну 75 сотиків, які може переслати і поштовим переказом.

ВОЛОСТЬ, МІСТО І ПОВІТ. КАДЕНЦІЯ.

На майбутнє вводити закон по селах тільки збірні громади, звані по польськи гміни, по українськи пролсти, які вже тепер на основі давнього російського права існують в центральній Польщі і на українських північно-західних землях. Волости будуть обіймати кілька більших, або кільканадцять менших дотеперішніх громад або малих містечок з числом мешканців нижче 3.000. Містечка з числом мешканців понад 3.000 будуть творити самостійні одиниці міської громади (без сіл) і підлягатимуть у Галичині громадському законодавству для міст а 1889 р., зате галицькі волости будуть і надалі підлягати галицькому громадському законодавству а 1866 р. Повна перебудова має прийти найдалше до двох літ. Дотеперішні галицькі сільські громади і містечка з числом мешканців нижче 3.000 перестануть існувати як самостійні самоуправні одиниці і їх управління перейдуть на волость, що буде найнижчою самоуправною одиницею. Громади (по польськи *gromady*) задержать управу своїм майном і фондами. У волості ухвалюючим і контролюючим органом є волосна рада (*rada gminna*), у містах міська рада (*rada miejska*), а в повітах повітова рада (*rada powiatowa*). Управним і виконавчим органом є у волостях волосна управа (*zarząd gminny*), в містах міська управа (*zarząd miejski*), в повітах повітовий відділ (*wydział powiatowy*). На чолі волосної управи стоїть війт, міської управи бурмістр, у містах, виділених з повітів президент. Заступником війта є підвійт, бурмістра віцебурмістр, а президента міста віцепрезидент. До волосної управи крім війта і його заступника входять ще лавники, а так само і до міської управи (теперішні асесори).

Каденція волосних, міських і повітових рад, а також волосних і міських управ та повітових відділів триває п'ять літ. Радні і лавники покликані з листи заступників, або з доповнюючих виборів, урядують тільки до кінця каденції, про яку була мова вище. Фахових (задовольних) членів волосної або міської управи вибирають на 10 літ. Члени волосної і міської управи або повітового відділу урядують аж до хвилини складення новообраного органу.

ПРАВО ВИБОРУ І ВИБИРАЛЬНОСТІ.

Право вибору (активне виборче право), наскільки виконується його безпосередно, а не буває тільки при виборах до громадських і міських рад (до волосних і повітових) — має кожний польський громадянин без різниці полу, що до дня розпису виборів скінчив 24 літ, на даний самоуправний територію мешкає найменше від одного року перед днем означення виборів і не втратив виборного права до союму. Вимога однорічного замешкання не дотикає того, хто на даний територію є власником або посідачем нерухомості, державним або самоуправним службовиком та їх родина, наскільки були там присутні перед днем означення виборів. З військових осіб тільки професійні з цивільної служби мають активне виборче право, себто можуть голосувати, але не можуть бути вибрані. Непрофесійні військові цивільної служби (отже ті, що відбувають військову повинність) не мають права ні вибирати, ні бути вибраними.

Право вибирання припинюється для особи на час карного поступовання за злочини, за які суд судить утратою громадських прав, і то від хвилини, коли почалося слідство, а в карному поступованні без слідства — від доручення акту обвинувачення.

Пасивне виборче право до всіх самоуправних установ мають польські громадяни без різниці полу, що скінчили 30 літ життя. Членом ради міської і повітової, міським лавником, війтом, підвійтом, бурмістром і віцебурмістром, або членом повітового відділу можуть бути вибрані тільки такі особи, що у слові і в письмі володіють польською мовою. Член повітового відділу можуть мати відповідне практичне підготування, а „незадовольний“ бурмістр у містах понад 5000 мешканців і заводів лавники мусять мати відповідні кваліфікації. Члени волосних і міських управ, солісти і підсолісти не можуть бути членами повітового відділу.

Новий самоуправний закон полишає непорушним мовні постанови закону з 31. липня 1924 (В. З. П. Р. ч. 73 поз. 724) про державну мову і мову урядування державної і самоуправної адміністраційної влади.

Не можна вибирати до устроєвих самоуправних органів: заводських військових, урядових старостів, повітового відділу, воєвідського уряду і функціонерів державної поліції і граничної сторожі в цивільній службі. Мусять прийняти мандат, хто дав згоду на поставлення своєї кандидатури. Мандат можуть зложити саіки, нездужі, ті, що поклали великий господарський

стан, ті, що мусять часто виїзжати, або мають інші важкі причини. Про це рішає повітовий відділ, а для міст, виділених з повітового звязку, — магістрат. Вони мають право наложити на особу, що безправно відмовилася прийняти мандат, або його перед часом зложила, кару від 10 до 1000 зол.

Член устроєвого самоуправного органу тратить мандат, якщо знайде причину, що виключає його вибірність. Так само тратить мандат, якщо не явиться без оправдання на три з черги засідання даного устроєвого самоуправного органу. Не вільно також входити йому в правні взаємини в ролі контрагента з тим самоуправним органом, котрого є членом. (Д. 6.)

Д-р Степан Баран.

3 організаційного руху.

КОПИЧИНЦІ

Дня 27. червня ц. р. відбулася в Копичинцях повітова політична нарада. На нараді було заступлених 17 сіл, а всіх учасників було 60. Народою проводив голова Повітового Комітету УНДО д-р *Беладзько*, а секретарював п. *Антін Захарин*. Реферат про політичне положення українського народу в краю, про тяжкі умовини праці УНР на парламентарному терені, про міжнародну політичну ситуацію з узагальненням українських справ, та про нові закони, а окрема закон про громадське самоврядування і шкільний реферував п. сенатор д-р *А. Горбачевський*. У дискусії, яка вивязалася по рефераті, забирали голос седляки: пп. *Мальський* і *Васильковський*, *Попіль* з *Товстенського*, *Хамчук* з *Чорнокінець*, *Малих*, *Рудавський* з *Крогульця*, а крім того п-ні *Томашівська* з *Коцюбинців* і м-р *Фірчук* з *Копичинців*. Селяни висловлювали своє невдоволення з тої полеміки, яка велася від деякого часу в нашій пресі, а особливо з того напрямку, в якому ту полеміку веде „Новий Час“, „Наш Прапор“ і споріднені органи. Затронули теж справу конфлікту між молоді і старшим громадянством, та справу „Іугів“. Пояснення в усіх тих справах дав голова Повітового Комітету. Після дискусії всіма голосами присутніх, при адержанні від голосування двох представників молоді, ухвалено таку резолюцію: 1) Супроти посиленого наступу ворожих чинників на наше існування як нації, необхідна повна консолідація українського громадянства, яка находити свій вислів в приналежності до партійних організацій. А тому, що одинокою українською національною партією, яка веде творчу роботу за всіх ділянок організованого українського життя так тут у краю, як і за кордоном, є партія УНДО, то нарада визнає за конечне, щоб усі активні, свідомі українці оголосили свою приналежність до партії УНДО, та визнає політичний провід партії в повіті в якнайскорішому часі докінчити реєстрацію членів партії в повіті, визнаючи при тім всіх громадян-членів партії до співпраці у тій акції; 2) Нарада стверджує, що завдяки заходам нашого політичного проводу українська справа стає важним міжнародним політичним чинником, над яким в рішучих хвилинах історія не зможе без повного задоволення постулатів українського народу перейти до порядку дня, а тому нарада визнає політичний провід, тобто провід партії УНДО як представницю народу справи закордонної пропаганди не занедбувати та вести її зі здвоєною енергією далі; 3) Нарада признає, що одною з найактуальніших внутрішніх політичних справ у краю під теперішнім моментом — це справа громадського самоврядування і справи шкільної. Щоби ослабити звернене проти українського народу жале дотичних законів, нарада визнає за конечне вже тепер переводити підготовчу роботу до майбутніх виборів до громадських репрезентацій через організацію українського населення кожного села і міста, щоби до тих виборів прийняти зорганізованими, та таким чином забезпечити відповідну до чисельності українського населення у повіті більшість у громадських радах нижчого типу та відповідний вплив на склад волосних рад.

У шкільній справі нарада одобрює постанову і заходи Головної Управи Р. III. про організації і поширення приватного шкільництва та домашнього навчання.

4) Нарада висловлює довіру провідові партії УНДО в його праці у краю і за кордоном, та УНР-тації за її оборону прав українського народу в парламенті.

Доляр паде дальше.

У Варшаві заготовано дальше обмінений курсу долара. Він мин. суботи обмінювався цей курс на 31 гр. Дня 10. липня платили у Варшаві за доляр з чеку Нм Банк 6.09, телеграфічного переказу 6.12 зол.

На Закарпатті повинь шаліє далі.

УЖГОРОД. ПАТ. Зливи спричинили катастрофальну повінь Тиси, що вийшла з берегів і завляла копальні соли, створивши велике море, що захопило 5 сіл. Вода наплинула вночі з окочене населення мусіло рятуватися на даху і дерева, дожидаючи серед бурхливих хвиль рятунку. З ріки витягнули досі 5 трупів. 50 осіб пропало без вісти. Вназко 2000 осіб найшкварше даху над головою. Влада почала рятувальну акцію. Залізничний і телефонічний зв'язок цілком даною околицею порерваний.

Японія ліквідує терористів.

ТОКІО, 11. 7. ПАТ. Японська поліція відкрила велик утерористичну змову, що планувала різні замаху, в першу чергу на японського прем'єра і мін. військових справ. Багато осіб арештували. Державних будинків, мешканців вишарпаних політиків та англійської амбасад підляють поліційні стійки.

Коли Австрія говоритиме з Німеччиною?

ВІДЕНЬ. ПАТ. На зборах у Ст. Польці за явив канцлер Дольфус: Якщо німці не рухнуть з нашої самостійності, будемо з ними говорити як давніше. Але якщо вони з одного боку впервають нас, що не змагають до „аншлюсу“, а з другого роблять залежним від цього миру, ми можемо прийняти з німецьким урядом. Ми готові до приязні, але зі зовсім чесним контрагентом.

Гітлер заповідає смерть партіям.

БЕРЛІН, ПАТ. На злеті штурмових відділів у Дортмунді виголосив канцлер Гітлер промову, в якій рішуче виступив проти тих, що уважали ліквідацію політичних партій в Німеччині за переходним явищем. Політичні партії — казав Гітлер — викинемо раз на все з німецького життя і не вернутися ніколи. Ми всі свідомі те, що доба познав корупції не повинна повторитися. Я щасливий, що зумів закінчити з Римом конкордат, на основі якого заборонено диктату вести політично-партійну діяльність. Борьба за владу в Німеччині скінчилася. Націонал-соціалісти стоять на порозі нової епохи, поставив їм два завдання: 1) добути на 100 мільйонів громадянства для своєї ідеології і 2) перемогти безробіття.

Новий присуд хорватів.

Дня 10. ц. м. овінчився у Білгороді процес проти 6. поручника австрійської армії Рукавіна, якого обвинувачували у підготовці повстання у Хорватії при допомозі засобів із закордону. Рукавіна присудили на кару смерті, навмисного його співробітника на до смертну замахів інших на до смертну тюрму. Присудив безапеляційний.

НОВИНКИ

— Повіні і сніги на Буковині. Безупинні дощі спричинили й на Буковині повінь. Ріки Вистрця, Дорна, Молдава, Сучава, Серет і Прут залиті з допливами з берегів та понижили кілька тисяч моргів засівів. Водночас в горах Буковини впав такий сніг, що залег їх на 10 см. грубою верствою і населення ходить у зимовій одежі. Температура вагається між 6—10 ступнів Ц. Так само заліяла повінь околиці Чернівців. І в Гоголині половину села з церквою і школою затарем. Люди їздять по селі човнами.

— Іспит зрілості в Бучачі: В днях від 16. VI до 21. VI. червня відбувся іспит зрілості в місцевій гімназії. До іспиту сідало: 9 українців, 12 поляків, 13 жидів. З українців здали 6, поляків 10, жидів 11. З українців здали: 1) Мельник Петро, 2) Микола Крижанівський, 3) Грабар Омеляс, 4) Душар Ярослав, 5) Януш Осип, 6) Райс Ізидор, 7) Легкий Василь. — Предсідником був дир. місцевої гім. Позняк.

— 3 нагоди національного французького свята дня 14. ц. м. у французькій консулаті у Львові прийматиме в год. 12. атташе консулату п. Моріє.

— Черновецький університет ліквідуватимуть. Румунські студенти черновецького університету вислали до уряду меморіал, в якому домагаються ліквідувати його зовсім або перенести в інше місто, мотивуючи, що нема чого вдержувати його в столиці Буковини, де він своєю роллю — виховувати молодь в інтересі румунської нації — не виконує. Що відповідь уряд — невідомо.

Жертич просимо слати на адресу: Голова читальні:
"Прогрес": Валентин Гук-Горюхов (с. Ніжин) р.ч.т.
Дрогобич 4

Договор №

В приміській вулиці Віслюк-Широкий, Ільїн, Дмитро